

Vilka är vi och vart är vi på väg?

En betraktelse över Svenska sociologförbundet och dess medlemmar i en nordisk kontext

EFTER SOCIOLOGIDAGARNA I Göteborg i år har Svenska sociologförbundets medlemsantal ökat. Vissa andra nordiska förbund, såsom det finska, har traditionellt sett varit avsevärt större, men vårt förbund börjar nu att närma sig deras nivåer. Den förra förbundsordföranden Åsa Lundqvist presenterade en del medlemssiffror i *Sociologisk Forskning* tidigare år, före konferensen. Det är dessa vi redovisar inom parentes för jämförelse. Vi är i skrivande stund 356 (290) medlemmar. Av dessa är omkring 55 procent (53 procent) kvinnor och 45 procent (47 procent) män.

Av samtliga medlemmar är 66 procent (59 procent) universitetslärare och forskare, 30 procent (31 procent) doktorander och 4 procent (9 procent¹) yrkesverksamma utanför högskolan. Fördelningen av alla medlemmar mellan lärosäten (och andra institutioner) åskådliggörs i Tabell 1.

Tabell 1: Alla medlemmar i SSF fördelade på lärosäten (och andra institutioner)

Lärosäte	Andel i procent
Göteborgs universitet	22
Uppsala universitet	13
Stockholms universitet	12
Lunds universitet	10
Mittuniversitetet	5
Örebro universitet	4
Linköpings universitet	4
Umeå universitet	4

1 Inte endast andelen utan även antalet yrkesverksamma utanför akademien i förbundet har minskat, från 26 till 14. Att denna förändring, liksom de andra, skett under så kort tid (från januari 2024 till september samma år) beror helt enkelt på att de flesta blir medlemmar för två år i samband med konferenserna och att tvåårsstrecket för dessa passerades under denna relativt korta period.

Lärosäte, forts.	Andel i procent
Linnéuniversitetet	3
Södertörns högskola	3
Karlstads universitet	2
Högskolan i Halmstad	1
Högskolan Dalarna	1
Övriga svenska lärosäten	6
Utländska lärosäten	4
Utanför akademien	5 ²

Hur många sociologer som är anställda vid olika lärosäten varierar naturligtvis mycket och den variationen påverkar tabellens siffror. Det är de stora universiteten som dominerar numerärt. Med det sagt kan det också finnas skillnader i hur hög andel av respektive kollegium som organiserar sig i förbundet. Tabellen visar således på vilka lärosäten våra medlemmar finns, samt att det lärosäte (Göteborg) som arrangerat Sociologidagarna i mars 2024 har störst andel medlemmar. Konferensen har stor betydelse för förbundets medlemsiffror.

Slutet av sommarperioden kan för många sociologer (men långt ifrån alla) innebära ytterligare resande med konferensdeltagande. För sociologer verksamma i Norden kan det ibland vara värmen, solen, vackra miljöer eller stadsturism som lockar och således inte enbart möjligheten att få presentera forskningsalster för en nyfiken publik (eller för den delen möjligheten att få kommentera kollegors arbete). Konferensresor blir också ett sätt att ladda batterierna lite innan en pressad tillvaro fylld av administration, undervisning, samverkan och forskning ska hanteras. Detta år, 2024, har vi sociologer haft en nationell konferens i Göteborg (se Wettergrens betraktelser i förra numret av *Sociologisk Forskning*), en nordisk sociologikonferens i Norrköping och inte minst en europeisk sociologikonferens i Porto. En konferens i vackra Porto kan kännas lockande för en sociolog verksam i Sverige, men föreliggande text ska handla om sociologins roll i en nordisk kontext.

När den här texten skrivs pågår Nordiska sociologförbundets (NSA:s) biennialkonferens i Norrköping. På konferensen hölls ett årsmöte där det beslutades att nästa nordiska sociologikonferens ska skjutas fram ett år och hållas om tre år, 2027. Anledningen är att Europeiska sociologförbundet (ESA) tidigare beslutat att flytta fram sin konferens ett år, och det medförde en krock mellan ESA:s och NSA:s konferenser. I år arrangerade ESA och NSA konferenser samma år och månad, i augusti 2024. För att

2 Skillnaden mellan andelen medlemmar, 5 procent, som angivit en arbetsplats utanför akademien och andelen medlemmar, 4 procent, som uppgivit att de är yrkesverksamma utanför akademien tycks i huvudsak bero på så kallade industridoktorander, som anger en arbetsplats utanför akademien men också uppger att de är doktorander.

undvika att en sådan krock uppstår även vid nästa konferensomgång har de nordiska sociologerna nu alltså flyttat fram konferensen ett år.

Krocken handlar även om val av konferensland. I Porto beslutades nämligen att nästa ESA-konferens ska arrangeras i Finland, i huvudstaden Helsingfors. Även på NSA:s senaste konferens i Norrköping beslutades att nästa konferens ska arrangeras i Finland. Nordiska sociologförbundets beslut att flytta fram konferensen ett år handlar därmed även om att undvika en geografisk krock. Nordiska sociologer ska dock inte misströsta, för även om vi nu får vänta tre år tills vi ses igen får vi möjlighet att se mer av Finland än dess huvudstad. NSA har nämligen beslutat att hålla sin konferens år 2027 i Rovaniemi på Lapplands universitet.

Att nordisk sociologi anpassar sig efter europeiska eller internationella förhållanden är kanske inte så konstigt, men frågan är om den svenska sociologin kanske anpassat sig mest av alla nordiska länder vad gäller engelska som kommunikationsspråk. I ett tidigare nummer av *Sociologisk Forskning* (Lundqvist, Wettergren & Wallinder 2023) beskrevs värdet av en verksam sociologi på svenska, samtidigt som engelskan blivit ett *lingua franca* inom svensk sociologi. Under de senaste sociologidagarna blev konferensspråket i första hand engelska, även om presentationer på svenska förekom. Det handlar förvisso om inkludering: övergången till engelska reflekterar våra arbetsplatser där allt fler talar engelska i vardagen och på sina heminstitutioner och där alltmer undervisning bedrivs på engelska. Följaktligen finns det många kollegor i Sverige som inte känner sig hemma med sociologi på svenska. Men övergången till engelska kan ändå vara värd lite eftertanke. Vilka är vi egentligen som svenska sociologer, och vart är vi på väg? Forskning om studenters attityder till och förmåga att tillägna sig engelskspråkig undervisning visar att det också är ett pedagogiskt dilemma (se till exempel Eriksson 2023). För att ge lite perspektiv på frågan beskriver vi nedan våra nordiska systerorganisationer, vilka de är och hur de ser på de nordiska språken som kommunikationsverktyg.

I Finland organiseras sociologer av Westermarcksamfundet, som grundades 1940. Åttioårsjubileet för några år sedan firades bland annat med ett jubileumsnummer, allt publicerat på finska. Finland har sex olika medlemskategorier, varav en är ett "för evigt-medlemskap". Vi är glada över att det finska sociologförbundet vågar tänka utanför storstäderna, och vi hoppas att så många sociologer som möjligt verksamma i Sverige ska vilja resa till Rovaniemi och Lapplands universitet om tre år, nära såväl den svenska som den norska gränsen.

För drygt tio år sedan var konferensspråket på NSA-konferenserna skandinaviska, men i dag har vi övergått till att tala mestadels engelska på konferenserna. Övergången till engelska skedde till stor del för att alla, även de finska sociologerna, skulle känna sig inkluderade. "Skandinaviska" är trots allt ett slags blandning av danska, norska och svenska, och representerar inte alla språk i Norden (som även omfattar Island och Finland).

Som sociologer verksamma på svenska har vi möjlighet att följa sociologidebatter och inlägg skrivna av medlemmar inom vår norska systerorganisation, som frekvent publicerar inlägg på <http://sosiologen.no>. Norska sociologförbundet får statligt stöd för att publicera sociologi på norska, bland annat intervjuer och debattartiklar. Webbssidan rymmer en livlig debatt där sociologer inte bara har kontakt med varandra, utan även

med ”offentligheten”. Förbundet har en anställd redaktör som ansvarar för webbsidan, och redaktören publicerar själv många av artiklarna. En del intervjuer med forskare görs på engelska. Det norska förbundet håller årliga seminarier, år 2024 på temat ”tid”. Vår norska motsvarighet har i dag även en rad verksamma lokalföreningar som kontinuerligt arrangerar aktiviteter för sociologer verksamma vid olika universitet runt om i landet.

Det isländska sociologförbundet arrangerar många årliga evenemang, bland annat Dagur félagsfræðinnar (”Sociologins dag”), som infaller det datum då förbundet bildades. Det isländska förbundet tycks under det senaste decenniet ha haft ungefär 100 medlemmar, något som kan tyckas fascinerande med tanke på landets befolkningsstorlek. Sociologin är levande på Island, och det isländska förbundets sociologitidskrift publicerar artiklar nästan enbart på isländska, dock ett fåtal på engelska.

Vad gäller det danska sociologförbundet kan det vara intressant att lyfta fram studenternas roll inom förbundet. I Danmark är masterstudenter och kandidatstudenter representerade i sociologförbundets styrelse. Artiklar i den danska sociologitidskriften publiceras främst på danska, men helt nyligen har man öppnat för publicering på engelska.

Inom samtliga förbund verkar de nationella konferenserna (som arrangeras årligen eller vartannat år) vara rätt ställe om man som sociolog i respektive land vill träffa andra sociologer. Våra nationella konferenser är således viktiga för att hålla sociologin levande på svenska, isländska, finska, norska och danska, inte enbart för att få nätverka med våra grannar, utan även för att få tänka sociologiskt på våra modersmål.

I allmänhet förs offentliga diskussioner om samhället i respektive land på något av de nordiska språken. Om sociologin ska kunna bidra till dessa diskussioner, behöver den aktuella sociologiska vokabulären finnas tillgänglig på lokala språk. I de allmänna nationella och regionala diskussionerna förekommer även ord och uttryck som kan berika sociologiämnet, men det kan de göra endast under förutsättning att sociologin har kontaktytor mot de lokala språken. Många sociologer kan ha svårt att uttrycka sig lika kreativt och flytande på engelska som på sitt modersmål. Att inkludera sociologer som inte behärskar svenska är viktigt, men det måste vägas mot risken för att exkludera vissa svensktalande forskare och problemet att de sociologiska bidragen till svenska språket och svenskans bidrag till sociologin riskerar att minska om engelskan blir ett *lingua sociologica*.

Ylva Wallinder och Andreas Henriksson

Medlemsansvariga, Sociologförbundets styrelse

Referenser

- Eriksson, L. (2024) ’’Gruelling to read.’’ Swedish university students’ perceptions of and attitudes towards academic reading in English.’’ *Journal of English for Academic Purposes*, 64, 101265. <https://doi.org/10.1016/j.jeap.2023.101265>.
- Lundqvist, Å., Å. Wettergren & Y. Wallinder (2023) ’’Sociologförbundet har ordet. Vi gratulerar en vital 60-åring!’’ *Sociologisk Forskning* 60 (2):209–211. <https://doi.org/10.37062/sf.60.25493>.
- Wettergren, Å. (2024) ’’Sociologins samtid och framtid, en personlig betraktelse.’’ *Sociologisk Forskning* 61 (2):243–245. <https://doi.org/10.37062/sf.61.26302>.